

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania A. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Ł.
z udziałem zainteresowanej D. P.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 grudnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 21 czerwca 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2017 r. Sąd Apelacyjny w (...) w sprawie z odwołania A.S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. w przedmiocie ustalenia podlegania ubezpieczeniom społecznym, przy udziale zainteresowanej D.P., na skutek apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 24 marca 2015 r. (którym zmieniono zaskarżoną decyzję i stwierdzono, że A.S., jako pracownik u płatnika składek D.P., podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 stycznia 2014 r. oraz zasądzono od organu rentowego na

rzecz ubezpieczonej 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego), zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Odwołująca się zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy: art. 233 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 391 i art. 382 k.p.c., (-) polegające na przyjęciu przez Sąd drugiej instancji, że skarżąca jednoznacznie nie wykazała, aby świadczyła pracę w sytuacji, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy zarówno w postaci dokumentów, jak i zeznań świadków, potwierdza okoliczność wykonywania przez nią pracy u płatnika składek, (-) przez sformułowanie na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie błędnego wniosku prowadzącego do uznania, że zeznania świadka A.S. nie są wiarygodne, bowiem nie potrafiła wskazać, w jakim okresie widziała skarżącą w miejscu pracy. Ponadto skarżąca podniosła zarzut naruszenia prawa materialnego, przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie: 1/ art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. i przyjęcie, że skarżąca złożyła oświadczenie woli dla pozorów, bowiem zdaniem Sądu drugiej instancji, świadczenie przez nią pracy było wysoce nieprawdopodobne; 2/ art. 6 k.c. w zakresie, w jakim Sąd drugiej instancji w postępowaniu apelacyjnym odwrócił podstawową zasadę procesu cywilnego przerzucając ciężar dowodzenia faktów na stronę, która z faktu tego nie wywodziła skutków prawnych, a w szczególności w zakresie przyjęcia na niekorzyść skarżącej okoliczności braku dokumentacji medycznej w sytuacji, gdy zarówno Sąd, jak i skarżąca podejmowała próbę uzyskania żądanej dokumentacji. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania, ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, a ponadto o orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na istotne zagadnienie prawne i oczywistą zasadność skargi. W ocenie skarżącej, istotne zagadnienie prawne polega na ocenie dopuszczalności zmiany zasady określonej w art. 6 k.c. i nadania niekorzystnego znaczenia odmowie przedstawienia dowodu, w sytuacji gdy strona nie zgłaszająca tego dowodu nie miała na to żadnego wpływu. Podniosła, że dołożyła wszelkich starań, aby uzyskać

dokumentację ze swojego leczenia, choć to nie ona wywodziła z niej skutki prawne. Mimo to Sąd, wbrew zasadzie wyrażonej w art. 6 k.c., dokonał na podstawie art. 233 § 2 k.p.c. niekorzystnej dla skarżącej oceny braku złożenia dokumentacji medycznej. Sąd odwoławczy dokonał oceny dowodów w sposób dowolny, nadając znaczenie wcześniejszym działaniom skarżącej niekorzystnym dla jej sytuacji procesowej, mimo uniewinniającego wyroku karnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, że w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie

skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią jurydyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne".

Co do przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08,

LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanych przez siebie przesłanek przedsądu.

Wypada zauważyć, że skarżąca łączy oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z wystąpieniem istotnego zagadnienia prawnego. Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek przedsądu, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego rozstrzygnięcia zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego. Z kolei skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964).

Niezależnie od powyższych stwierdzeń trzeba podkreślić, że skarżąca podnosząc istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego formułuje jedynie pytanie w sytuacji, gdy - jak wskazano wyżej - jej obowiązkiem było wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Rzeczą Sądu Najwyższego przy

ocenie, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest bowiem doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej argumentacji mającej wykazać istnienie istotnego zagadnienia prawnego. Przedstawienie takiej argumentacji w uzasadnieniu podstaw skargi służy bowiem jedynie wykazaniu zarzucanego naruszenia prawa materialnego lub procesowego. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., III UK 10/11, LEX nr 1124105). Skarżąca w uzasadnieniu wniosku nie wyjaśniła, na czym polegają problemy w dekodowaniu zawartej w powołanym przepisie normy prawnej. Przedstawiona przez nią argumentacja zawarta w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawiązującą do szczegółów stanu faktycznego sprawy, wskazuje na to, że skarżąca pod pretekstem formułowania istotnego zagadnienia prawnego w istocie zmierza do rozstrzygnięcia tego konkretnego sporu.

Chybiona jest też teza o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Sposób motywowania przez skarżącą powołanej przesłanki przedsądu sprowadza się do polemiki z poczynionymi przez Sąd drugiej instancji ustaleniami faktycznymi. Tymczasem w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Godzi się zauważyć, że to na podstawie całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Apelacyjny ustalił, iż formalnie zawarta między ubezpieczoną A.S. a D.P. umowa o pracę nie wiązała się z praktyczną jej realizacją. Odniósł się w tym zakresie do przedłożonych dokumentów oraz zeznań świadków i w zgromadzonym materiale dowodowym nie znalazł potwierdzenia dla faktu świadczenia przez skarżącą pracy w sklepie prowadzonym przez D.P. (uzasadnienie wyroku s. 7-9). Stan zdrowia odwołującej się w spornym okresie budził jedynie dodatkowe wątpliwości Sądu odwoławczego odnośnie do możliwości podjęcia przez nią zatrudnienia w charakterze sprzedawcy (uzasadnienie wyroku s. 8). Skarżąca w istocie kwestionuje dokonaną przez Sąd

ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., uchyla się spod kontroli kasacyjnej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono na podstawie § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).